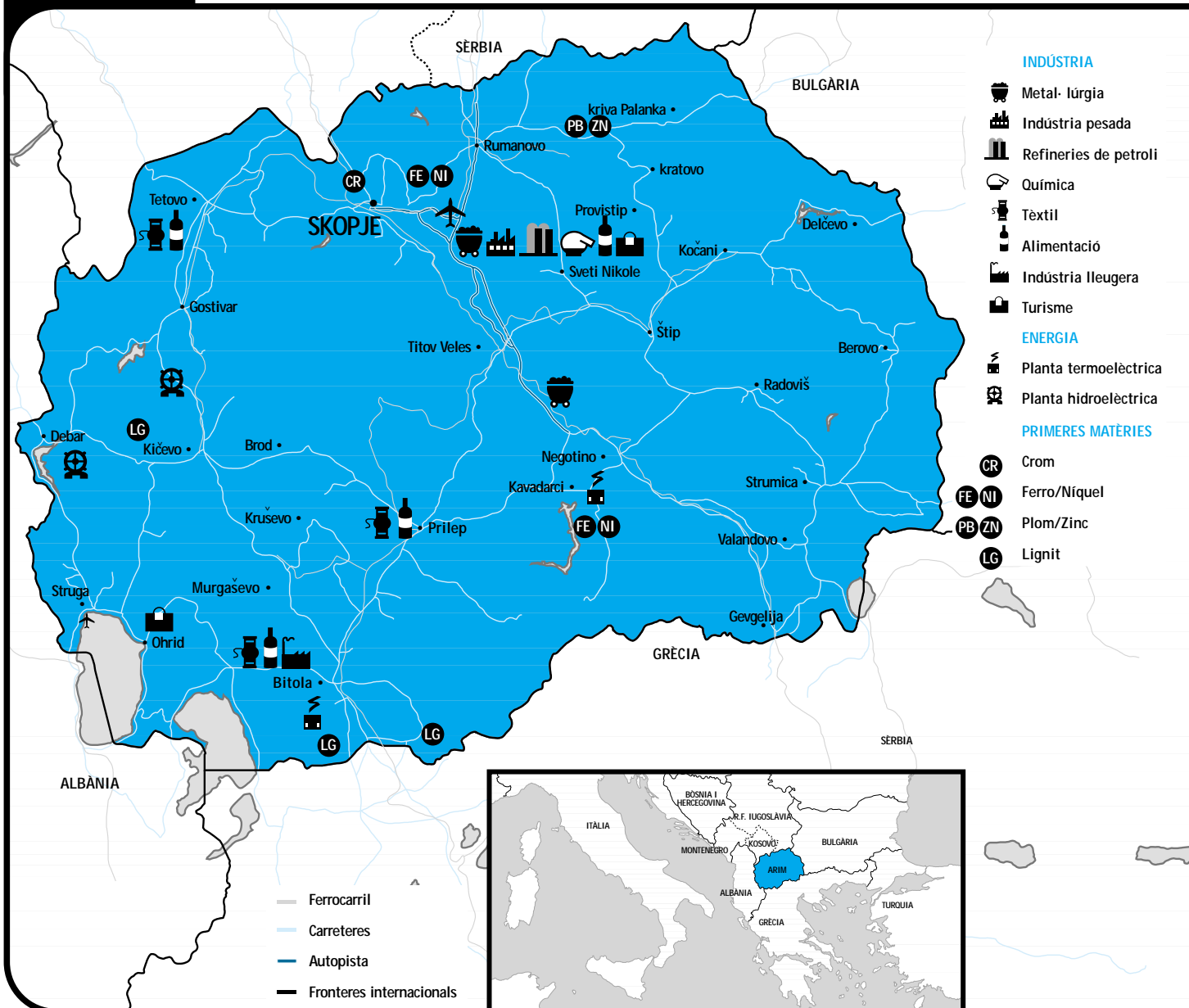

Perill de MACEDÒNIA

Activitat econòmica

Nom oficial ▶ Republika Makedonija (membre de l'ONU sota el nom d'Antiga República Iugoslava de Macedònia (ARIM o FYROM, en les sigles en anglès)

Estructura administrativa ▶ està formada per 123 municipalitats, set de les quals constitueixen l'anomenada Gran Skopje

Independència ▶ 17 de setembre de 1991 (de Iugoslàvia)

Entrada a l'ONU ▶ 8 d'abril de 1993

Superfície ▶ 25.333 km²

Llengua oficial¹ ▶ macedoni (el parla el 70% de la població)

Altres llengües ▶ albanès (21%), turc (3%), serbocroat (3%), altres (3%)

Capital: Skopje, 440.577 habitants (1994)

Altres ciutats importants ▶ Bitola (75.386), Prilep (67.371), Kumanovo (66.237), Tetovo (50.376)

¹ L'Acord d'Ohrid de l'agost del 2001 preveu el reconeixement de l'albanès com a segona llengua oficial a nivell local.

SISTEMA POLÍTIC

República multipartidista unitària amb una cambra legislativa ▶ Assemblea Nacional (*Sobranie*, 120 escons)

Constitució ▶ adoptada el 17 de novembre de 1991 i efectiva a partir del 20 de novembre de 1991

Cap d'Estat ▶ president Boris Trajkovski (VMRO-DMPNE, des del 15 de desembre de 1999)

Cap de Govern ▶ primer ministre Branco Crvenkovski (SDSM, des del setembre de 2002)

Composició parlamentària ▶ des de les eleccions del 5 de setembre de 2002 (73,5% de participació)

-ZMZ, Junts per Macedònia (diferents partits, entre aquests la SDSM i LDP): 60 diputats (40,46%)

-VMRO-DPMNE+LP, Organització Revolucionària Interior de Macedònia-Partit Democràtic per a la Unitat Nacional de Macedònia: 33 diputats (24,41%)

-DUI, Unió per a la Integració Democràtica: 16 diputats (11,85%)

-PDS/DPA, Partit Democràtic dels Albanesos: 7 diputats (5,21%)

-PPD/PDP, Partit per a la Prosperitat Democràtica: 2 diputats (2,32%)

-PDP/NPD, Partit Nacional Democràtic: 1 diputat (2,15%)

-SPM, Partit Socialista de Macedònia: 1 diputat (2,12%)

INDICADORS SOCIALS

Total ▶ 2.046.000 (2001)

Població urbana ▶ 62,0% (2000)

Estructura d'edat ▶ (2000) per sota de 15 anys: 22,6%; 15-64 anys: 67,2%; més de 65 anys: 10,0%

Taxa de creixement anual de la població ▶ 0,8% (1975-2000); 0,1% (2000-2015)

Projecció de població ▶ (2010) 2.115.000 habitants, (2020) 2.171.000 habitants

Índex de natalitat ▶ 13,7 naixements per 1.000 habitants (mitjana mundial 22,5) (2000)

Índex de mortalitat ▶ 7,7 morts per 1.000 habitants (mitjana mundial 9,0) (2000)

Índex de mortalitat infantil ▶ 22 morts per 1.000 naixements vius (2000)

Índex de fecunditat ▶ 1,9 fills per dona (1995-2000)

Índex de mortalitat materna ▶ 7 morts per 100.000 nascuts vius (1985-1999)

Esperança de vida en néixer ▶ 72,7 anys (1995-2000); (dones 75,3 anys; homes 71,0 anys) (2000)

Composició ètnica ▶ (1994) macedonis 66,6%; albanesos 22,07%; turcs 4,01%; gitanos 2,25%; vlacs 0,44%; serbis 2,07%; altres 1,87%

Composició religiosa ▶ (1995) cristians ortodoxos 54,2%; musulmans 30,0%; altres 15,8%

Taxa d'alfabetització d'adults ▶ 94,0% (2000)

Població per sota de la línia de la pobresa ▶ 22% (1995-2001)

Població sense accés a aigua potable ▶ 9% (2000)

Població amb accés a sanejament ▶ ciutats, 85%; zona rural, 12% (2000)

INDICADORS ECONÒMICS

Moneda ▶ denar, 1 dòlar=66,21 denar (set. 2001)

PIB ▶ 3.704,42 milions de dòlars (2000)

PIB per càpita ▶ 1.820 dòlars (2000)

Estructura PIB ▶ agricultura 10,9%; indústria 31,1% (manufatures 19,5%); serveis 58,0% (2001)

Força de treball ▶ 39,95% (del total de la població, 2000)

Taxa d'atur ▶ 32,2% (est. 2000)

Indústria i mineria ▶ carbó, crom metàl·lic, plom, zinc, ferro-níquel, tèxtils, productes de fusta, tabac, aliments elaborats i autobusos

Productes agrícoles ▶ arròs, tabac, blat, cereals, cotó, sèsam, cítrics, vegetals, càrnics.

Exportacions ▶ (1998) 1.311 milions de dòlars. Productes: productes manufacturats 34,2%; equipament de maquinària i de transport 7,5%; aliments 5,0%; productes químics 5,0%; matèries primeres 4,3%. Països de destinació: Alemanya 21,4%; Iugoslàvia 18,3%; Estats Units 13,3%; Itàlia 7,0%; Grècia 6,4%.

Importacions ▶ (1998) 1.915 milions de dòlars. Productes: equipament de maquinària i transports 19,1%, productes manufacturats 14,5%, aliments 13,4%, productes químics 10,6%, petroli 8,5%. Països de procedència: Alemanya 13,3%; Iugoslàvia 12,8%; Eslovènia 7,8%; Ucraïna 6,2%; Itàlia 5,7%; Estats Units 5,3%.

Despesa pública en educació ▶ 5,1% del PNB (1995-1997)

Despesa pública en sanitat ▶ 5,3% del PIB (1998)

Despesa pública militar ▶ 2,1% del PIB (2000)

Deute extern ▶ 1.423 milions de dòlars (2001)

Fonts ▶

Britannica World Data

Informe sobre el Desenvolupament Humà 2001 (PNUD)

CIA World Factbook

The World Bank Group: *World Development indicators* (2002)

World Population Prospects (<http://esa.un.org/unpp>)

QUI ÉS QUI

BORIS TRAJKOVSKI (president de la República de Macedònia, des de 1999)
Nascut el 25 de juny de 1956 a Strumica, es llicencia en dret el 1980 i s'especialitza com a assessor jurídic. Amplia la seva formació en afers internacionals als Estats Units. Des d'Occident sempre s'ha estat vist com un líder jove, moderat, amb una visió occidentalitzada i amb la facilitat d'establir contactes amb diplomàtics i polítics estrangers. Membre des de 1992 de la VMRO-DPMNE, organització política de centredreta nacionalista. Gràcies a la victòria de la seva formació a les eleccions de 1998, en què Georgievski es converteix en el nou primer ministre, és nomenat viceministre d'Afers Estrangers el gener de 1999. La guerra de Kosovo el porta a la palestra internacional per la seva feina de coordinador de l'agència governamental d'ajuda humanitària i atenció als refugiats. La VMRO-DPMNE l'elegeix com a candidat per a les eleccions presidencials d'octubre de 1999, que guanya en segona volta. El 15 de desembre del mateix any, pren possessió del càrrec.

KIRO GLIGOROV (president de la República de Macedònia, 1991-1999)
Nascut a Stip el 3 de maig de 1917, des de molt jove participa activament en el Moviment d'Alliberament Nacional de Macedònia. Llicenciat en economia, pren part de totes les manifestacions estudiantils, fins que torna a Skopje on treballa d'advocat per a un banc privat. A l'inici de la Segona Guerra Mundial, participa en el moviment antifeixista i d'alliberament de Macedònia. En finalitzar la guerra, és enviat a Belgrad, on es fa càrrec de treballs especialitzats en economia i finances. Durant els anys seixanta, lidera l'equip del Govern federal que inicia les primeres reformes econòmiques basades en el mercat. A la dècada dels setanta és elegit membre de la Presidència de la República Federal Socialista de Iugoslàvia (1974-1978) i president del Parlament.

A l'inici de la crisi de Iugoslàvia (1989-1990), torna a Macedònia i reprèn la seva vida política, promou eleccions multipartidistes i la introducció de l'economia de mercat, activitats que el porten a ser escollit, el 27 de gener de 1991 (després de les primeres eleccions lliures i multipartidistes), president de la República de Macedònia, càrrec que renovarà l'octubre de 1994 per cinc anys. Com a president, proclama la independència de Macedònia, declara la nova Constitució i negocia la incorporació del país a les Nacions Unides. El 1999 desapareix de l'escena política als 82 anys.

BRANKO CRVENKOVSKI (primer ministre, des de 2002)
Encara que neix a Grbavica, un suburbi del sud de Sarajevo, el 12 d'octubre de 1962, és macedoni. Membre d'una família de funcionaris comunistes, entra a formar part aviat de la Lliga dels Comunistes Macedonis (SKM). Graduat en l'especialitat de robòtica el 1986, comença a treballar com a executiu en una empresa informàtica, tot i que la política aviat monopolitza la seva carrera. El 1991, quan Gligorov és nomenat president de la República, és escollit president del partit en un congrés que transforma la SKM-PDT en l'Aliança Socialdemòcrata de Macedònia (SDSM). A les primeres eleccions parlamentàries de 1990 és elegit membre del Parlament macedoni i el setembre del 1992 es converteix en el primer ministre més jove d'Europa, amb tan sols 29 anys, càrrec que ocupa fins el novembre de 1998, quan Georgievski del VMRO-DPMNE guanya les eleccions i es converteix en el nou primer ministre. És reelegit primer ministre després de les eleccions legislatives de 2002.

LJUBCO GEORGIEVSKI (primer ministre, 1998-2002)
Nascut el 17 de gener de 1966 al comtat de Stip, es llicencia en literatura comparativa i es converteix en un dels artífexs de la VMRO-DPMNE, declarada força política nacional-patriòtica. Georgievski és escollit president del partit el 1991 amb un discurs radicalment independentista i antiugoslau.

El febrer de 1991 és elegit vicepresident de la República (Gligorov n'era el president) i la VMRO-DPMNE s'integra a un Govern d'unitat nacional. Però dimiteix del càrrec per discrepàncies amb Gligorov, aconseguint poc després un escó al Parlament, que manté fins a la derrota de la seva formació a les eleccions de 1994. Privat del seu escó, es posa a treballar al sector privat fins a les eleccions de 1998. En aquesta ocasió la seva formació aconsegueix uns resultats espectaculars i el 30 de novembre és nomenat novament primer ministre. A les eleccions legislatives del 2002, i amb Trajkovski (també de la VMRO-DPMNE) com a president de la República, l'SDSM de Crevenkovski li pren el lloc.

ARBEN XHAFERI (líder del DPA)
Nascut el 1948 a Tetovo, estudia filosofia a Belgrad i, en acabar, treballa a la televisió estatal de Pristina, a Kosovo. Quan l'any 1994 el president Slobodan Milosevic fa fora tota la plantilla d'ètnia albanesa dels llocs públics de Kosovo, torna a Macedònia. Originalment, és membre del Partit per a la Prosperitat Democràtica (PPD), però per discrepàncies amb la línia del partit n'és expulsat i el 1997, juntament amb Menduh Thaci, funda el Partit Democràtic dels Albanesos (DPA). És escollit membre del Parlament, des del 1994 fins el 1998, però es nega a assistir a les sessions en protesta contra el tractament que reben les minories. Després de les eleccions parlamentàries del 1998, el DPA entra en coalició amb la VMRO-DPMNE, fet que provoca un gran escepticisme, ja que tots dos representen interessos extremadament oposats. A partir d'aquest moment, és definit com un defensor moderat dels drets de la minoria albanesa.

ALI AHMETI (líder de l'EAN/UÇK i fundador de la DUI)
Neix el 4 de gener de 1959 a Zajaz, un poble on hi conviuen macedonis i albanesos, però en el qual els matrimonis o unions entre ètnies són pràcticament inexistent. Comença la carrera de filosofia a la Universitat de Pristina, però no l'acaba. Durant l'època d'universitari combina el nacionalisme albanès i el marxisme-leninisme. Participa en una manifestació d'estudiants albanesos contra el Govern iugoslau el 1981, que provoca que l'empresonin durant sis mesos amb la resta de dissidents. Després emigra a Suïssa, on entra a formar part de l'il·legal "Moviment per una República socialista albanesa a Iugoslàvia". El 1993 torna a Macedònia on funda una branca local del Moviment Nacional per a Kosovo (LPK), organització il·legal fundada pel seu oncle Fazli Veliu, del qual Ahmeti rep gran influència. El LPK és el principal precursor de l'EAN (Exèrcit d'Alliberament Nacional), del qual Ahmeti n'és el líder polític. El 1997 passa molt temps a la capital d'Albània, Tirana, ajudant a organitzar grups de guerrilles per creuar la frontera amb Kosovo. Tres anys més tard, els líders de l'EAN comencen a establir grups de guerrilles. El setembre de 2001 l'EAN es dissol oficialment. Poc després Ahmeti crea la DUI (Unió per a la Integració Democràtica), el partit albanès més votat a les últimes eleccions generals.